

РЕЦЕНЗІЯ

Почтового Максима Миколайовича

доктора юридичних наук, старшого дослідника

на дисертацію Осадчого Павла Володимировича

за темою: «Реалізація права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні в кримінальному процесі України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право»

Вивчення представлених Павлом Осадчим матеріалів дисертації дає підстави стверджувати, що автором проведено ґрунтовний юридичний аналіз теми, яка є однаково актуальною як для розвитку теорії кримінального процесу, так і в практичному вимірі. Такий попередній висновок підтверджується оцінкою праці за основними параметрами, які висуваються відносно дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Рецензоване дослідження виконане з актуальної проблематики, що останнім часом привертає до себе увагу вчених різних галузей знань. Дисертація є одним із перших в українській науці кримінального процесуального права спеціальним комплексним дослідженням реалізації права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні в умовах дії чинного кримінального процесуального законодавства та воєнного стану, в якому запропоновано вирішення низки практичних задач з урахуванням міжнародного законодавства й практики Європейського суду з прав людини.

Дослідник акцентує увагу на тому, що вагомий внесок у дослідження положень Конвенції та практики ЄСПЛ у кримінальному процесі зробили такі вчені-процесуалісти як Ю. П. Алєнін, А. А. Ахундова, І. Ю. Бабенко, Т. В. Бабчинська, В. М. Ватаманюк, О. В. Винокуров, Т. В. Волошанівська, І. В. Гловюк, Т. Г. Ільєва, О. В. Капліна, В. П. Кононенко, О. П. Кучинська, М. А. Макаров, В. Є. Мармазова, А. В. Мельниченко, Д. А. Пеший, М. А. Погорєцький, В. О. Попелюшко, В. М. Ребезюк, В. В. Рогальська, О. С. Старенький, О. Ю. Татаров, В. М. Тетришник, О. М. Толочко, Л. Д. Удалова, Т. І. Фулей, І. С. Шаповалова, С. В. Шевчук, О. Г. Шило, О. Г. Яновська та ін.

В умовах сьогодення, інтеграція України до Європейського союзу призвела до необхідності проведення реформ, впровадження міжнародних стандартів і повноцінної трансформації системи кримінальної юстиції. Однією з ключових складових такого процесу є кримінальне процесуальне законодавство, яке ґрунтується на міжнародних стандартах прав людини. Тому, оновлення кримінальної процесуальної парадигми та впровадження її на практиці пов'язане з прийняттям чинного КПК України у 2012 р.

Важливість дисертаційного дослідження обумовлена необхідністю оптимізації практичного застосування в кримінальному провадженні права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні. Попри те, що вищезазначене право регламентовано окремо лише в ст. 13 ЄКПЛ, його змістовні елементи нормативно відображені в ст. 55 Конституції України та ст.

24 КПК України. До того ж відповідно до ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики ЄСПЛ» а також згідно зі ст.ст. 8, 9 КПК України – ЄКПЛ та рішення ЄСПЛ визнаються джерелом права, а їх застосування та врахування є обов'язковим під час здійснення кримінального провадження.

Методологія дослідження ґрунтується на використанні апробованої системи методів та методик. Визначення об'єкту та предмету наукового пошуку цілком відповідає загальним вимогам. Автор вміло провів порівняльні дослідження й обґрунтовано наводить у своїй праці наукові посилання, а також запропонував в контексті аргументації висновки, підготовлені за результатами проведеного наукового дослідження певного ряду галузей знань. В роботі в повній мірі враховано та піддано вивченню й аналізу чинне національне законодавство.

В роботі вдало обґрунтовано сутність права на ефективний засіб юридичного захисту та виокремлені критерії реалізації права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні. Цікавою є проведена систематизація гарантій забезпечення реалізації права на ефективний засіб юридичного захисту під час процесуальних дій на початку кримінального провадження.

Також доведена необхідність закріплення можливості оскарження недотримання розумних строків слідчим, прокурором до слідчого судді, оскільки подача такої скарги до прокурора не може бути визнана достатньою гарантією для незалежного та безперешкодного розгляду скарги. Здійснена аргументація права на ефективний засіб юридичного захисту під час процесуальних дій. Також розроблено механізм реалізації права на ефективний засіб юридичного захисту під час застосування запобіжних заходів та унормовано застосування запобіжних заходів у вигляді особистого зобов'язання та особистої поруки на підставі постанов слідчого чи дізнавача.

Обґрунтовані положення міжнародних інституцій та практики Європейського суду з прав людини щодо реалізації права на ефективний засіб юридичного захисту під час особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного стану в частині забезпечення засади змагальності.

Розкрита процесуальна діяльність прокурора щодо забезпечення реалізації права на ефективний засіб юридичного захисту у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, яка носить наглядовий кримінальний процесуальний характер за додержанням вимог закону під час кримінального переслідування особи (мета – виконання завдань кримінального переслідування; упровадження міжнародно-правових стандартів у практику затримання підозрюваного, застосування запобіжних заходів) із внесенням змін до ст. 36 Кримінального процесуального кодексу України в частині відсторонення дізнавача, слідчого, детектива, оперативного працівника від проведення досудового розслідування. Доведено, що судовий контроль в частині реалізації права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні безпосередньо здійснюється через розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність дізнавача, детектива, слідчого, прокурора під час

досудового розслідування.

Науковий апарат рецензованої дисертації є достатньо високим, матеріал викладений чітко, доступно та юридично грамотно. Позиції, які відстоює автор, ґрунтуються на наявних досягненнях науки кримінального процесу. Свої думки, висновки, пропозиції Павло Осадчий підтверджує результатами Аналітичного дослідження «Реалізація права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні в кримінальному процесі України».

Дане дослідження дозволило дисертанту дослідити сукупність проблем, що залишилися поза увагою вчених, але мають в умовах сьогодення, важливе практичне та теоретичне значення.

Дотримання академічної доброчесності. Дисертація Павла Осадчого «Реалізація права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні в кримінальному процесі України» містить результати власних досліджень здобувача. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

Разом з тим, загальне позитивне враження про дисертацію не виключає наявності положень, які притягують світло полеміки. Тому, констатуючи наявність усіх необхідних для такого рівня наукової роботи моментів, слід відзначити, що вона містить деякі дискусійні, спірні або ж такі, що потребують додаткових уточнень положень, а саме:

- реалізація права на ефективний засіб юридичного захисту під час процесуальних дій на початку кримінального провадження обумовлена виконанням завдань передбачених ст. 2 КПК України з дотриманням положень ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) щодо забезпечення прав і основних свобод на національному рівні та гарантування ефективної системи їх захисту на міжнародному рівні. На мою думку, в зв'язку із отриманням Україною статусу кандидата на членство в ЄС, варто було б більш широко розглянути законодавство ЄС із даного питання, особливо в частині імплементації європейського законодавства в законодавство ЄС і який це може мати вплив на інститут захисту в кримінальному процесі.

- Після початку повномасштабного вторгнення в Офісі Генерального прокурора був створений Координаційний центр підтримки потерпілих та свідків. Координаційний Центр — це спеціалізований підрозділ, який допомагатиме учасникам кримінального процесу. Серед актуальних завдань його співробітників — повний інформаційний супровід, а також координація надання психологічної, соціальної, юридичної допомоги спільно з широким колом партнерів з державного та громадського сектору. Його діяльність бажано б було дослідити в аналітичному дослідженні.

Перераховані зауваження мають дискусійний характер і складають підґрунтя до наукової дискусії під час захисту дисертантом власного дослідження та нададуть можливість проявити Павлу Осадчому свій науковий потенціал, а також уміння вести наукову дискусію.

Таким чином, незважаючи на висловлені вище застереження та побажання, а також враховуючи викладені вище позитивні характеристики

дисертації є підстави зробити висновок, що дисертаційне дослідження Осадчого Павла Володимировича за темою: «Реалізація права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні в кримінальному процесі України» проведено на достатньо високому методологічному та науковому рівнях, з широким використанням загальної та спеціальної літератури, а також має беззаперечну наукову цінність і практичну значимість.

Висновок: дисертація Осадчого Павла Володимировича за темою: «Реалізація права на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні в кримінальному процесі України» є самостійно підготовленою, завершеною кваліфікованою науковою працею, в якій отримано ряд нових науково-теоретичних результатів, що в своїй сукупності дозволяють вирішувати конкретну наукову задачу щодо удосконалення прав особи на ефективний засіб юридичного захисту на досудовому провадженні.

Крім того, дана робота цілком відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її автор, Осадчий Павло Володимирович, за результатами позитивного захисту у спеціалізованій вченій раді, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальність 081 «Право».

Рецензент:

**Заступник директора Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, старший дослідник**

Максим ПОЧТОВИЙ

Підпис Почтового М.М. засвідчую:

**Перший проректор
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ**

Ігор МАГДАЛІНА